

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Επί της προτάσεως νόμου περί χορηγήσεως πολιτικών δικαιωμάτων στους Έλληνες τὸ γένος πού κατέφυγαν στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Τουρκία.

Πρὸς τὴν Βουλὴν τῶν Ἑλλήνων

1. Ἡ παρούσα πρόταση νόμου ἀποβλέπει στὴ διευθέτησιν τοῦ σοβαροῦ ἐθνικοῦ καὶ κοινωνικοῦ προβλήματος τῶν νεοπροσφύγων ἀπὸ τὴν Τουρκία.

Οἱ ὁμογενεῖς, πού κατέφυγαν, κατὰ τὰ τελευταῖα 25 χρόνια, ἀπὸ τὴν Τουρκία στὴν Ἑλλάδα ὑπολογίζονται σὲ 80.000.

Τὰ ἄτομα αὐτά, ὅπως εἶναι γνωστό, εἶχαν ἐξαίρεσιν τῆς ὑποχρεωτικῆς ἀναλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν, κατὰ τὶς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 1 καὶ 2 τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ συντημένου στὴ Συνθήκη τῆς Λωζάνης, πού ὑπογράφηκε στίς 30 Ἰανουαρίου 1923, μεταξὺ τῆς Ἑλλάδας καὶ τῆς Τουρκίας.

Ἡ παραμονὴ τῶν Ἑλλήνων αὐτῶν στίς ἐστίες τους εἶχε ἀπορροαθῆναι μὲ προϋπόθεσιν τὴν ἰσορροπία καὶ ἀνάλογη παραμονὴ τῶν τουρκόφωνων Μουσουλμάνων τῆς Δυτικῆς Θράκης.

Μὲ τὸ ἀρθρο 37 τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάνης, ἡ Τουρκία ἀνέλαβε διεθνῶς τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηρήσῃ τὶς προστατευτικὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 38—44 γιὰ τὶς μειονότητες, πᾶνω ἀπὸ κάθε νομοθετικὸ ἢ διοικητικὸ μέτρο, ἀντίθετο σ' αὐτὲς τὶς διατάξεις, πού θὰ ἀφορῶσε τοὺς ἄλλους πολίτες.

Ἀτυχῶς, ὅμως ἡ Τουρκία δὲν τηρήσε τὶς ὑποχρεώσεις της. Μονομερῶς καὶ ἀβιαιρέτα καταστρατήγησε τὶς προστατευτικὰς τῶν Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων διατάξεις.

Γιὰ παράδειγμα στὴν Εἰσηγητικὴ Ἐκθεση ἐπὶ τοῦ Τουρκικοῦ Ἀστικοῦ Νόμου 1926 ὁ τότε Ὑπουργὸς Δικαιοσύνης Μαχμούτ Ἐσάτ ἀναφέρει ὅτι «οἱ μειονότητες παραιτήθηκαν (SIC) ἀπὸ κάθε δικαίωμα, πού ἀνάγεται στὸ ἰδιωτικὸ τῆς Δίκαιου, τὸ ὁποῖο ἀναγνωρίζετο σ' αὐτὲς ἀπὸ τὸ 1453 καὶ πού κατοχυρώθηκε ἀπὸ τὴ Συνθήκη τῆς Λωζάνης». Στὴν συνέχεια ὑπάρχει σωρεῖα εἰδικῶν μέτρων πού ἔλαβαν σκόπιμα, σὲ διάφορες ἐποχὲς οἱ τουρκικὲς κυβερνήσεις, καὶ πού εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα τὸν ἀφανισμὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κοινοτήτας (ὅπως π.χ. ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ φόρου περιουσίας τὸ 1942, οἱ ἀνθελληνικοὶ διωγμοὶ τῆς 6—7 Σεπτεμβρίου 1955, οἱ ἀπαλλοτριώσεις ἐκτάσεων στὴν Ἰμβρο καὶ τὴν Τένεδο, ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ κατοίκους τους νὰ διδάσκονται τὴ μητρικὴ τους γλῶσσα κ.ά.). Πράγματι, ὅλα αὐτὰ εἶχαν σὰν ἀποτέλεσμα τὴν κάθειρξη ἀριθμητικῆς μείωσιν τῶν ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Τουρκίας πού ἐφθασε στὸ 96% τοῦ συνολικοῦ ἀριθμοῦ τους, ἐνῶ τὸ ποσοστὸ τῆς συνολικῆς μεταναστεύσεως ἀπὸ τὴ Τουρκία στὴ Δυτικὴ Εὐρώπῃ κατὰ τὴν ἴδια περίοδο ἀνέρχεται μόνον στὸ 1,5% τοῦ συνόλου τοῦ πληθυσμοῦ.

Τὸ παραπάνω γεγονός ἀνατρέπει τὴν ἰσορροπία πού καθιέρωσε στὸ συγκεκριμένον αὐτὸ θέμα ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάνης, δεδομένου ὅτι ἡ ἀντίστοιχη τουρκόφωνη μουσουλμανικὴ μειονότης τῆς Δυτικῆς Θράκης, ὄχι μόνον δὲ μειώθηκε ἀριθμητικὰ, ἀλλὰ αὐξήθηκε σημαντικὰ.

Τὸ πρόβλημα λοιπὸν πού δημιουργεῖται, ἐντασσόμενο στὸ πλέγμα τῶν ἑλληνοτουρκικῶν διαφορῶν, ἀποτελεῖ, κατὰ τὴν ὁμολογία τῆς Κυβερνήσεως, ἀντικείμενον διαπραγματεύσεων, πού ἔχουν σὰ στόχον τὴ θεραπεία τῆς διαταραχῆς τῆς συγκεκριμένης ἰσορροπίας πού καθιέρωσε ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάνης. Αὐτό, ὅμως, ἔχει σχέση μὲ τὸ Διεθνὲς Δίκαιο.

2. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ Ἐσωτερικὸ Δίκαιο τῆς Ἑλλάδας ἐπιφέρει ἡ παροχὴ πολιτικῶν δικαιωμάτων τοῦς Ἑλληνας τὴν ἐθνικότητά, οἱ ὅποιοι κατέφυγαν στὴ Χώρα, ἀρνούμενοι νὰ ἐπιστρέψουν στὴ γενέτειρά τους. Τὰ ἄτομα αὐτά (βλ. ἀρθρα 38 καὶ 39 τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάνης), ἐπειδὴ ἔχουν ὑποχρεωτικὰ τουρκικὴ ἰθαγένεια, θεωροῦνται στὴν Ἑλλάδα ὡς ἄλλοδαποὶ καὶ γι' αὐτὸ ὑπόκεινται στὸ Δίκαιο τῶν ἄλλοδαπῶν. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ Ἑλληνας ἔχουν τὴν κατοικίαν τους στὴ Χώρα μας πολλοὶ ἀπὸ δύο ἢ καὶ τρεῖς δεκαετίες ὅπου ἔχουν μεταφέρει καὶ τὸ κέντρο τῶν ἐπαγγελματικῶν καὶ βιωτικῶν τους ἀσχολιῶν καὶ διαπρέπουν, ὄχι μόνον στὸν οικονομικὸ καὶ ἐπι-

χειρηματικὸ τομέα, ἀλλὰ καὶ στίς ἐπιστήμες καὶ τὰ γράμματα. Ὡστε ἀποτελοῦν ἰσότιμα καθ' ὅλα μέλη τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Κατὰ συνέπειαν, εἶναι ἀνεπίτρεπτη ἡ στέρησις τῶν πολιτικῶν τους δικαιωμάτων.

Πρέπει νὰ σημειωθῆναι ὅτι στὴν Τουρκία δὲ μποροῦν νὰ καταλάβουν ἐπιτόσιο ἀξίωμα ἢ νὰ ἐκπροσωπηθῶν στὴ Βουλὴ, ἀλλὰ καὶ στὴν Ἑλλάδα, δὲ μποροῦν νὰ ἐκλέξουν τοὺς ἀντιπροσώπους τους στὸ Κοινοβούλιον, ὅπως τοὺς ἐκλέγουν ἐλευθερὰ οἱ τουρκόφωνοι μουσουλμάνοι. Οἱ Ἑλληνας αὐτοὶ ἐπειδὴ ὑπόκεινται στὸ καθεστῶς πού δίδει τοὺς ἄλλοδαποὺς, ἀναγκάζονται νὰ ἔχουν διπλοπολίτιαν μὲ τὶς τουρκικὲς προξενικὰς ἀρχάς (π.χ. ἀνένεωσις διαβατηρίων κ.λ.π.) καὶ νὰ ἐλέγχονται ἀπὸ τὴ Διεύθυνση Ἀλλοδαπῶν τῆς Ἀβυσημίας Πόλεων καὶ τῆς Χωροφυλακῆς, μὲ ἀποτέλεσμα, ὄχι σπάνια, νὰ ἀντιμετωπίζονται φιλόποπτα ἀπὸ τὶς Ἀρχάς. Λογικὴ καὶ ἐπιβεβλημένη εἶναι ἡ γενναία διευθέτησις τοῦ ζητήματος αὐτοῦ, γιὰ τὴν παράτασιν τῆς ἐκκεραιότητος, ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐμποδίζει τὴν κοινωνικὴ-ὀλοκληρωσὴ τῶν νεοπροσφύγων αὐτῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποτελεῖ μόνιμη ἐστία ἀνωμαλίας.

3. Κατὰ τὴ σύνταξιν τῆς προτεινομένης Προτάσεως Νόμου λάβαμε ὑπ' ὄψιν τὴν ἰδιουσίαν πού ἐμφανίζει τὸ ὅλο πρόβλημα σὲ συνδυασμὸ μὲ τὶς συμβατικὰς ὑποχρεώσεις τῆς Ἑλλάδας (πρὸς τὸν Ὀργανισμὸ Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ἰδίαιτερα τὴ Σύμβουτον «Περὶ ἰθαγενείας καὶ ἀντιιθαγενείας» καὶ κυρίως τὴ Συνθήκην Εἰρήνης τῆς Λωζάνης). Ἐπει, κρίνομε ὅτι τὸ ἐθνικὰ ἀσύμφορον καὶ πρακτικὰ ἀτελέσφορον τῆς ἀθρόας πολιτογραφήσεως αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων τὸ γένος, θεραπεύεται μὲ τὸ σύστημα τῆς ἐγγραφῆς τους στὰ διάφορα δημοτολόγια καὶ ἐκλογικοὺς καταλόγους τῶν Δήμων τῆς Δυτικῆς Θράκης.

Ἡ λύσις αὐτὴ κρίνεται ἀναγκαία, γιὰ τὴν οἱ Ἑλληνας τῆς Τουρκίας, πού κατέφυγαν στὴ Χώρα μας, θρῆσκονται σὲ ἀριθμητικὴ ἀντίστοιχία μὲ τοὺς Μουσουλμάνους τῆς περιοχῆς αὐτῆς, πού κατοχυρώνεται μὲ τὴ Συνθήκην τῆς Λωζάνης.

Ἡ Ἑλλάδα εἶναι Χώρα κατεξοχτὴν δημοκρατικὴ καὶ φιλελευθερὴ καὶ σὲ καμμιά διάκριση προβαίνει μεταξὺ τῶν πολιτῶν της, ἀνεξάρτητα φυλῆς, ἐθνικότητος ἢ θρησκευματος καὶ ἔχει συνταγματικὰ κατοχυρώσει τὴν ἰσοπολιτεία καὶ ἰσονομία.

Οἱ τουρκόφωνοι μουσουλμάνοι, καθ' ὅλα Ἑλληνας πολίτες, εἶναι προφανὲς ὅτι δὲν θίγονται μὲ αὐτὴ τὴν πρότασιν νόμου. Ἀντίθετα, τὰ ἴδια ἀκριβῶς δικαιώματα πού ἀπολαμβάνουν, παρέχονται καὶ τοῦς Ἑλληνας πού κατέφυγαν στὴ Χώρα μας ἀπὸ τὴν Τουρκία.

4. Κατὰ τὸ ἀρθρο 2 τοῦ σχεδίου, γιὰ τὴν ἐγγραφή (δημοτολόγια, ἐκλογικοὶ καταλόγοι) τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τὴν Τουρκία, πού εἶναι ἐγκατεστημένοι στὴν Ἑλλάδα, θεωρεῖται ἀπαραίτητη προϋπόθεσις ἡ ἐνορκὴ βεβαίωσις τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι ἀδυνατοῦν νὰ ἐπιστρέψουν στὴ γενέτειρά τους, λόγῳ τῶν δυσμενῶν συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦν σ' αὐτὴ καὶ τῶν μέτρων πού λαμβάνουν οἱ τοπικὲς ἀρχαί, τὰ ὁποῖα καταστρατηγοῦν στὴν πράξιν τὶς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 37—44 τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάνης τοῦ 1923.

Εἶναι αὐτονόητος ὅτι ἡ συγκέντρωσις τῶν ἐνόρκων αὐτῶν βεβαίωσεων ἀποτελεῖ τὴν καλύτερην ἀπόδειξιν πού μπορεῖ νὰ προσάγει ἡ Ἑλλάδα διεθνῶς, ἐπιβαλλόμενη τὴν καταπίεσιν τῶν ὁμογενῶν ἀπὸ τὴν Τουρκία.

Αὐτονόητος ἐπίσης εἶναι ὅτι τὸ εὐεργετικὸν αὐτὸ μέτρο εἶναι προαιρετικὸν καὶ αὐτοὶ πού τὸ ἀρνοῦνται δέχονται τὴν ἄμεση ἐπιστροφὴν τους στὴ γενέθλια γῆ, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει πιά λόγος παραμονῆς τους στὴν Ἑλλάδα.

Κατὰ τὸ ἀρθρο 3 παρέχεται σὲ ἄτομα τῆς κατηγορίας πού ἀναφέρεται ἡ πρότασιν νόμου, τὸ δικαίωμα νὰ ἀποκτοῦν «εἰδικὸν διαβατήριον», πού θὰ τοὺς χορηγεῖται ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν, στὴν περίπτωσιν πού τοὺς ἔχει ἀραιοθῆναι τὸ διαβατήριον ἢ ἔχουν κηρυχθῆναι ἐκπτώσει τῆς τουρκικῆς ἰθαγενείας. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ ἐξασφαλίζεται ἡ ἐλευθερία διακινήσεώς τους σὲ χώρες τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Τὸ ἄρθρο 4 ἀποτελεῖ τὸ νομικὸ καὶ λογικὸ σύνδεσμο τῆς προτεινόμενης λύσεως, γιὰ τὴν πληθυσμιακὴ ἰσορροπία στὸ πεδίο τῶν ἐθνικῶν μειονοτήτων, πού καθιέρωσε ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάνης μεταξὺ Ἑλλάδας καὶ Τουρκίας καὶ πού διασαλεύτηκε ἀπὸ τὴ δευτέρη σὲ ἐξέταση τῆς πρώτης. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι ἡ πηγὴ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ εἶναι διεθνὴς συμβατικὴ ὑποχρέωση τῆς Ἑλλάδας καὶ κατὰ συνέπεια κανὼνας Διεθνούς Δικαίου πού ἐγγυᾶται τὴν πλήρη συνταγματικότητά του.

Τὸ ἄρθρο 5 ἀπλῶς ἐπιναλαμπάνει καὶ ἐπιστημοποιεῖ τὴν πάγια νομολογία τῶν Ἀνωτάτων Διοικητικῶν Δικαστηρίων τῆς Χώρας, πού ἐξομοιώνει τοὺς ὁμογενεῖς τῆς Τουρκίας, μὲ τοὺς Ἑλλήνες πολίτες τῆς ἐλεύθερης ἐλληνικῆς Πολιτείας, γιὰ τὴν κατάληψη ὁποιοδήποτε δημόσιου ἀξιώματος.

Ἀθήνα, 9 Ὀκτωβρίου 1979

Οἱ προτείνοντες βουλευτὲς

Ι. Ζίγδης, Ν. Βενιζέλος, Σ. Χούτας, Μ. Ξυλούρης,
Κ. Μπαντουᾶς

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Περὶ χορηγήσεως πολιτικῶν δικαιωμάτων στοὺς Ἑλλήνες τὸ γένος πού κατέφυγαν στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Τουρκία.

Ἄρθρο 1.

1. Οἱ Ἑλλήνες τὸ γένος, πού κατέφυγαν στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν Τουρκία μέχρι τὸ τέλος τοῦ ἔτους 1979, οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐξαιρεθεῖ ὡς γηγενεῖς (ETABLI) ἀπὸ τὴν ὑποχρεωτικὴ ἀνταλλαγὴ τῶν πληθυσμῶν τὸ 1924, κατὰ τὶς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1 καὶ 2 τοῦ Πρωτοκόλλου τῆς 30 Ἰανουαρίου 1923, μεταξὺ Ἑλλάδας καὶ Τουρκίας, τοῦ συντημένου στὴ Συνθήκη τῆς Λωζάνης, ἐγγράφονται:

α) Στὰ δημοτολόγια καὶ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τοῦ Δήμου Κομοτηνῶν τοῦ νομοῦ Ροδόπης, ὅσοι προέρχονται ἀπὸ τὴν περιφέρεια τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως.

β) Στὰ δημοτολόγια καὶ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τῆς Κοινότητας Ἀριστέως τοῦ νομοῦ Ροδόπης, ὅσοι προέρχονται ἀπὸ τὴν περιφέρεια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δέρκων.

γ) Στὰ δημοτολόγια καὶ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τοῦ Δήμου Ξάνθης, ὅσοι προέρχονται ἀπὸ τὴν περιφέρεια τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Χαλκηδόνος καὶ Πριγκηπονήσων.

δ) Στὰ δημοτολόγια καὶ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τῆς Κοινότητας Σώστου τοῦ νομοῦ Ροδόπης, ὅσοι προέρχονται ἀπὸ τὴν περιφέρεια τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰμβρου καὶ Τενέδου.

2. Οἱ ἐγγραφεόμενοι μὲ τὸν παραπάνω τρόπο στοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους, ψηφίζουν στὸν τόπο κατοικίας τους τοὺς

ὑποψήφιους τῶν ἐκλογικῶν περιφερειῶν στὶς ὁποῖες εἶναι ἐγγεγραμμένοι. Μὲ Προεδρικὸ Διάταγμα συγκροτοῦνται τὰ ἀπαραιτήτητα ἐκλογικὰ τμήματα στοὺς τόπους κατοικίας τους.

Ἄρθρο 2.

Ἀπαραίτητη προϋπόθεση, γιὰ τὴν ἐγγραφή στὰ δημοτολόγια καὶ τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους, κατὰ τὶς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ παρόντος εἶναι:

α) ἡ κατὰ τὶς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 51 τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος ἀπόκτηση κατοικίας σὲ ὁποιοδήποτε σημεῖο τῆς ἐλληνικῆς Ἐπικράτειας καὶ

β) ἡ ἐνορκη, ἐσβαίωση τῶν ἐνδιαφερομένων ὅτι λόγω τῶν δυσμενῶν συνθηκῶν πού ἐπικρατοῦν στὴ γενέθλιά τους γῆ τῶν μέτρων πού λαμβάνονται ἀπὸ ἐντόπιες ἀρχές καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀντίθετα μὲ τὶς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37—44 τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάνης τοῦ 1923, εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐπιστρέψουν στὶς ἐστίες τους.

Ἄρθρο 3.

Στὰ ἄτομα τῆς κατηγορίας στὰ ὁποῖα ἀναφέρεται ὁ παρὼν νόμος ὅταν στερεθῶν τοῦ διαβατηρίου τῆς Χώρας τῆς ὁποίας φέρουν τὴν ὑπηκοότητα, χορηγεῖται ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ἑσωτερικῶν «ἰδιεὺς διαβατήριον» μὲ τίτλο: «Ἐθικὸ διαβατήριον Ἑλλήνος τὴν ἐθνικότητα γηγενοῦς τῆς Τουρκίας, ἐξαναγκασθέντος ὑπὸ τῶν Τουρκικῶν Ἀρχῶν, σὲ ἀναχώρηση ἀπὸ τὴν ἐστία τους».

Ἄρθρο 4.

Κατὰ παρέκλιση τῶν ἰσχυρῶν διατάξεων ἀπαγορεύεται ἡ μεταδημότευση ἢ μεταφορὰ τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων σὲ ἄλλες περιφέρειες τῶν ἐγγραφέντων κατὰ τὶς διατάξεις 1 καὶ 2 τοῦ παρόντος νόμου, γιὰ τὴν ἔγγραφή τους ἀπορρέει ἀπὸ τὶς συμβατικὲς ὑποχρεώσεις πού ἐπάγεται ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάνης καὶ οἱ ὁποῖες δεσμεύουν τὴν Ἑλλάδα.

Ἄρθρο 5.

Τὰ ἄτομα στὰ ὁποῖα ἀναφέρεται ἡ παρούσα Πρόταση Νόμου, ἀπολαμβάνουν πλήρη ἀστικά καὶ πολιτικά δικαιώματα, εἰ μὴ ἦσαν Ἑλλήνες πολίτες.

Ἄρθρο 6.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως στὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀθήναι, 9 Ὀκτωβρίου 1979

Οἱ προτείνοντες βουλευτὲς

Ι. Ζίγδης, Ν. Βενιζέλος, Σ. Χούτας, Μ. Ξυλούρης, Κ. Μπαντουᾶς.